

Position paper

Biotechnologie in breder perspectief

Positie van Natuur & Milieu en Natuur- en
Milieufederatie Noord-Holland ten aanzien van
biotechnologie

25 januari 2023

Auteurs

Natuur en milieufederatie Noord-Holland (MNH)

Natuur & Milieu

Inleiding

De ontwikkelingen rondom biotechnologie hebben de afgelopen jaren een grote vlucht genomen, zowel op het gebied van plantenveredeling (groene biotechnologie) als op het gebied van de zogenaamde witte, industriële toepassing van biotechnologie. Door deze toegenomen mogelijkheden en toegankelijkheid van biotechnologie in verschillende sectoren en omgevingen, wordt de vraag naar verantwoord innoveren op het gebied van biotechnologie steeds relevanter, maar ook complexer en context afhankelijker. De grootste vraagstukken gaan momenteel over de veiligheid van de nieuwe genetische technieken (NGT's), zoals **CRISPR-Cas**, en over hoe deze NGT's beoordeeld zouden moeten worden. Dit position paper geeft weer hoe Natuur & Milieu en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) de ontwikkelingen - zoals **CRISPR-Cas** - in de groene en witte biotechnologie duiden en welke inhoudelijke positie ze ten opzichte van deze ontwikkelingen innemen.

Daarnaast beschrijven Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH), Natuur & Milieu en IUCN NL in het rapport *“Biotechnologie in breder perspectief, Een inventarisatie van de posities van Nederlandse natuur- en milieuorganisaties ten aanzien van biotechnologie”* de positie van de verschillende NGO's op dit gebied.

Uitgangspunten voor gedifferentieerde regelgeving

Modernisering EU-wetgeving biotechnologie (GGO-wetgeving)

De Europese Commissie werkt momenteel aan in beleidsinitiatief om de wetgeving te moderniseren met betrekking tot nieuwe genetische veredelingstechnieken (NGT's). Het gaat specifiek om mogelijke nieuwe wetgeving voor cisgenese (genen van de ene plant binnen een soort verplaatsen naar de andere) en gerichte mutagenese (het aanpassen van geselecteerde plekken op het genoom zonder het toevoegen van nieuwe genen, bijvoorbeeld genen “uit of aan” zetten). Op dit moment vallen dergelijke technieken nog onder de bestaande GGO-wetgeving.

IUCN NL, Natuur & Milieu (N&M) en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) onderschrijven de doelstelling van de Europese Commissie dat het goed is te onderzoeken of de wetgeving gemoderniseerd kan worden. Daarbij geven N&M en MNH de Europese Commissie de onderstaande in hun ogen essentiële uitgangspunten mee.

Advies uitgangspunten voor modernisering van de NGT-regelgeving van N&M en MNH:

Standpunt	Toelichting
Beoordeel nieuwe veredelingstechnieken vanuit de duurzaamheid van het hele systeem	Voor het verduurzamen van de landbouw is omschakeling naar een natuurinclusieve kringlooplandbouw noodzakelijk. Nieuwe veredelingstechnieken moeten beoordeeld worden op hun mogelijke bijdrage aan die omschakeling naar inclusieve kringlooplandbouw (adaptatiemodel) en een eerlijk voedselsysteem in brede ecologische, sociale en economische zin, inclusief de duurzaamheid van gebruikte grondstoffen. Nieuwe gentechnieken mogen juist niet ingezet worden om het bestaande onduurzame systeem (o.b.v. het controlemodel) in stand te houden. Voor witte biotechnologie is daarbij duurzaamheid van de gebruikte grondstoffen essentieel.
Beoordeel NGT's eerst op maatschappelijke wenselijkheid en dan op veiligheid	Geef geen vrijstelling van de GGO-richtlijn voor nieuwe veredelingstechnieken. Voer in plaats daarvan een maatschappelijke- en veiligheidsbeoordeling in volgens het Noors-model. Nieuwe technieken worden daarbij case-by-case beoordeeld op maatschappelijke wenselijkheid (waaronder duurzaamheid) en veiligheid. Richt een onafhankelijke beoordelingsprocedure in en slechts bij evident aangetoonde maatschappelijke wenselijkheid is de risicobeoordeling aan de orde. De

	risicobeoordeling dient onafhankelijk en wetenschappelijk plaats te vinden. Daarbij kan er gedifferentieerd worden op basis van de geschatte mogelijke risico's, waarbij er ook naar bredere systeemrisico's wordt gekeken.
Stuur met wetgeving de nieuwe veredelings technieken in de gewenste richting en blokkeer ongewenste ontwikkelingen	Stuur in de nieuwe wetgeving via heldere criteria bij bovengenoemde beoordelingen op veredelings trajecten in de maatschappelijk gewenste richting. Blokkeer trajecten die hier niet op gericht zijn of zelfs mee in strijd zijn, zoals veredeling gericht op herbicide tolerantie.
Garandeer transparantie en keuzevrijheid	Garandeer bij de eventuele introductie van NGT's labeling en keuzevrijheid voor consumenten en gebruikers, zoals agrariërs. Leg de kosten daarvoor bij de bedrijven die de NGT's introduceren.
Houdt kennis en technieken beschikbaar voor iedereen, liefst door open source	Garandeer toegang van mkb-bedrijven en kleine boeren (ook in ontwikkelingslanden) tot eventuele nieuwe GGO-producten. Voorkom monopolies van bedrijven en introductie van producten die diversiteit in variaties, in het bijzonder natuurlijke en traditionele varianten, verminderen. Verzeker dat bij marktintroductie ook aandacht is voor de lokale economische effecten en bij negatieve effecten kan worden afgezien van introductie. Introduceer NGT's zoveel mogelijk open source en eventueel Kwekersrecht. Zorg ervoor dat het gebruik van patenten gekoppeld wordt aan redelijke vergoedingen. Voorkom dat multinationals excessief veel geld gaan verdienen aan het patenteren van bijvoorbeeld CRISPR-Cas technieken.
Neem ook sociale, culturele en ethische aspecten mee	Bouw in de regelgeving aandacht in voor sociaal-culturele waarden en inzichten, juist ook van buiten de Westerse landen. Garandeer soevereiniteit van de natuurlijke hulpbronnen en de toegang daartoe, inclusief genetische bronnen, conform internationale verdragen en afspraken.
Garandeer en investeer in diversiteit in innovaties om lock-ins te voorkomen	Garandeer en organiseer als overheid dat er voldoende wordt geïnvesteerd in verschillende technieken, inclusief conventionele en biologische veredeling.

Uitgangspunten voor modernisering van de Nieuw Genetische Technieken (NGT) regelgeving

Algemene positie van natuur- en milieuorganisaties

Focus op duurzaamheid van het systeem

Investeer in en focus op:

- Noodzaak transitie systeem
- Natuurinclusieve kringlooplandbouw
- Duurzaam landgebruik
- Duurzaam gebruik grondstoffen
- Co-existentie van diverse vormen van landbouw
- Breed duurzaamheidsbegrip (SDGs)

Garandeer transparantie en beschikbaarheid

- Verplichte labeling NGT's
- Keuzevrijheid voor consumenten, telers en andere gebruikers
- Kennis open source beschikbaar (Kwekersrecht), sta geen monopolie door patenten toe
- Neem lokale capaciteit voor benutten open source informatie mee in beoordeling

Betrek sociaal-culturele aspecten bij de beoordeling

- Ethische bezwaren
- Lokale impact toepassing: sociaal, economisch, cultureel
- Soevereniteit natuurlijke hulpbronnen (incl. genetische)

Positie wet- en regelgeving

Hierin bestaan twee posities vanuit de natuur- en milieuorganisaties

Huidige GGO-richtlijn behouden

bijvoorbeeld Greenpeace en Milieudefensie

- Voorzorgsprincipe: NGT's gaan gepaard met nog te veel onbekende (lange termijn) risico's
- NGT's geen onderdeel oplossing maatschappelijke en duurzaamheidsproblemen

Gedifferentieerde regelgeving

MNH en Natuur & Milieu

- Aanpassing wet: stuur aan op maatschappelijk gewenste richting en voorkom ongewenste richting
- Beoordeling case-by-case, eerst maatschappelijk, daarna altijd risicobeoordeling (zoals Noords-model)

Figuur 1. Overzicht van de algemene positie van de natuur- en milieuorganisaties rondom de regelgeving van Nieuwe Genetische Technieken (NGT) omtrent duurzaamheid, transparantie, beschikbaar en sociaal-culturele aspecten. Daarnaast zijn er twee verschillende posities op het gebied van hoe de wet- en regelgeving volgens de natuur- en milieuorganisaties eruit zou moeten zien. Samenvatting van het rapport **Biotechnologie in breder perspectief, Een inventarisatie van de posities van Nederlandse natuur- en milieuorganisaties ten aanzien van biotechnologie, November 2022.** Auteurs: IUCN NL, Natuur en milieufederatie Noord-Holland (MNH), Natuur & Milieu